

TÜRK TARİH ENCÜMENİ MECMUASI

Türk Tarih Encümeni tarafından neşredilir

YENİ SERİ – CİLT 1

SAYI 4 — Mart - Mayıs 1930

BU SAYIDA

- Ali Fuat Münif Paşa
Ahmet Refik On sekizinci asırda
Fransa ve «Türk askerliği»
Mahmut Kemal Mustafa Refik Bey
Mehmet Behçet Sinop kitabeleri
Nahit Sırrı Türkiye ile çarlık Rursya
arasındaki münasebet

İSTANBUL

LETAFET MATBAASI

1930

Mustafa Refik Bey

Mustafa Refik bey, tarihi edebiyatta maruf ve binnisbe zamanımıza yakın olduğu halde tercemei hali yazılmamıştır.

Süreyya bey, Refik beye yetişenlerden ve —aglebi ihtimal— görüşenlerden olmasına rağmen “Sicilli Osmanî, de “mezahip odası hulefasından bir genç idi. İptida Mir’at namında bir risalei mevkute neşir eylemiştir. Şair ve münşi olarak 1282 de kuleradan fevt oldu,, demekle iktifa etmiştir.

“Çaylak,, unvanile meşhur olan Tevfik efendi de, Refik beyi tanımış, hattâ mumaileyhin “Letaifi inşa,, namile tertip ve neşir eylediği eseri tezyil etmişken tercemei halinden bahs etmemiştir.

Tevfik efendinin “Kafilei şuara,, ismindeki tezkirei şuarası “D,, harfine kadar neşir edilmiş olduğundan Refik beye sıra gelmemiştir. “R,, harfini de yazmış olsaydı belki Refik bey hakkında malûmat verirdi.

Vaktile neşir olunan “Revnak,, nanındaki mecmuai mevkuteye Refik beyin bir tezkiresi derc olunarak “asrımız üdebasından olup geçen 1282 senesinde terki hayat eden Refik bey merhumun tezkiresinin suretidir,, ve altına da “merhumu müşarünileyhin tercemei hali ileride yazılacaktır,, denildiği halde yazılmamıştır.

Ebüzziya Tevfik beyin “Yeni Osmanlılar,, da “Şark encümeni daniş ve irfanı riyaseti valâsını haiz bir sahibi kalem,, unvanile yad ettiği sadrı esbak Yusuf Kâmil paşa merhumun bezmi irfanına dahil olan —eski ve yeni— fuzala ve üdebanın umumile ülfet eden pederim Mehmet Emin paşa merhum ve görüştüğü — genç, mesen her şairden bize bahs eden Hersekli Arif Hikmet bey, Refik beyin namını yad etmemişlerdir.

Müşarünileyhimadan ve Münif paşa, Memduh paşa, Recai zade Ekrem bey, Ceridei havadis muharrirlerinin kudemasından Ahmet Zarifi bey, “Sicilli Osmanî,, sahibi Süreyya bey, Refik beyi tanımaları muhakkak olan zevattan, bahusus —her ferdi, her şeyi bilen— sadrı esbak Sait paşa merhumdan istizahta bulunmadığına şimdi teessif etmekteyim.

Ebüzziya Tevfik bey, birkaç yerde Refik beye dair birkaç satır yazmıştır. Fakat “Ricali mensiyye,, makalesinde [1] bazı şuara ve üdeba

[1] Mecmuai Ebüzziya No: 93

hakkında iradı makal etmiş iken mumaileyhi mevzuu bahs etmemiştir. Yalnız "Salnamei hadika,, da "müşarünileyhin çiğersuz olan tercemei halini yazmağa takatı müfekkirem mütehammil değildir,, diyor.

Binaenaleyh merhumun aslu faslına dair malûmat istihsali bugün muhal derecesinde müşküldür. "Âsarı müfide,, kütüphanesi namı altında neşir eylediğimiz eserler meyanında Abdülhak Hâmit beyin cem ve tab olunan mektuplarında rüfekamızdan Süleyman Nazif bey merhum Refik bey hakkında —benden istifsarı malûmat ederek— bir makale yazmışsa da tercemei hal itlakına şayeste değildir, .

Refik bey, kimin oğludur hangi tarihte dağmuştur bilmiyoruz. Fakat —1282 senei hicriyesinde İstanbul ehalisini perişan eden —büyük kularada vefat ettiği esnada yirmi üç yaşında bulunduğunu rivayet olunmasına nazaran 1259 senei hicriyesinde tevellüt eylediğini tahmin ediyoruz.

Süleyman Nazif bey makalesinde der ki: "Refik bey merhum, zamanın pek zeki ve münevver bir genci imiş. Şahsını idrak edenlerden bazısına yetiştik. Tanıdığı, tanımadığı her adama merhum kadar ilkayı hürmet etmiş[1] bir adam — hususile bizim diyarda — enderi nevadirdir.

Vefatından dört sene evvel "Mir'at,,[2] tesis etmesine bakılırsa vatanında ilk musavver mecmuai mevkuteyi neşir eden on dokuz yaşındaki Refik'tir. Bir müddet intişar ettikten sonra emsali gibi kapanmış olan "Mir'atı âlem,, atlı musavver risalei mevkutenin müessislerine Namık Kemal yazdığı bir mektukta ".... memleketimizde ilk musavver mecmua, Refik merhumun tesis eylediği "Mir'at,, idi, ve Refik'in Mir'atta başlıca refiki de bendim. O Mir'at ise bu Mir'atı âlem....,, mealinde bir fıkra okuduğumu hatırlıyorum. "Mir'at,, ile en büyük teceddüdü icra etmek isteyen Refik bey "Letaifi inşa,, sile de eslâfin menkulatı edebiyesini cem ve telif etmeğe ikdam ediyordu. Merhumun hayatını teferrüat ve tafsilâtı ile bilmiyoruz. Tercemei halini yazmak, o edibi kemnasibi tanıması veya tanıması olanlara yetiştirerek ömrü kasirinin suveri güzarişini öğrenebilmiş olanlara ait bir vazifei milliyedir. [3] Akvamı mağlûbeye mezbeleli ihtizar olan girivei şarktan bizi mümkün olduğu kadar tecrit ve tahlis ile selametgâhı garbe müteveccih bulundurmamak istemiş olan erbabi inkılabın seramedanından yüksek fikirli, yüksek emelli bir Os-

[1] İlkayı hürmetin bu derecesinde mübalega olsa gerektir.

[2] Mir'atın ilk nüshası, 1 remezan 1279da tab olunmuştur.

[3] Bu beyana mukabil parmak hesabı ile bir misra iradı zaruridir: "Şimdi buldun bal alacak çiçeği,,

manlı evlâdının eşkâli maddiye ve maneviyesi ile tanımağa ve tanıtmaya mecburuz. [1]

Recai zade Ekrem bey merhum Refik bey hakkındaki mersiyesine mukaddime olarak yazdığı makalede kış mevsiminde bir tenezzül tasvir ettikten sonra der ki:

“..... halü şanını bir dereceye kadar tavsife çabaladığım Bülbülden o gün hasbelmevsim bir ses alamayışım “Letaifi inşa,, ve Mir’at namındaki eserlerin sahibi Refik bey merhumun bilmem nedense bendenize hazanreside bir Andelibi garibin son teranei hazini kadar müessir gelen “acaba Bülbüle ne hal olmuş..., neşidesini ihtar etti. Halbuki bahar olunca Bülbülün gene feryadı işidileceğini, o merhumun ise bir daha görülmesi kabil almadığını düşündüm. Biçarenin şekli siması, kendine mahsus olan etvarı edası, fartı zekâsı, mekârımı ahlâkı, ulüvvü cenabı, mekânât ve metaneti, çalışkanlığı ve bu evsaf ve meziyyatının vâd ettiği ehemmiyeti istikbali ve en sonra —büyük kulerada kendinden bir iki gün evvel irtihal eden biraderi Rıza’ya refiki rahi adem olmağa şitap eder gibi— unfüvani şebabının en parlak, en neş’eli tir deminde bağde-ten giriftarı eceli kaza oluşu birer birer gözümün önünden, hatırımdan geçmeğe başladı. Etvarı âlemdeki vefasızlığı teemmül ile zavallı Refik’e acidım. İşte o günkü tenezzühün neticesi şu teessürat ve şu teessüratın neticesi dahi şu manzume oldu; [2]

REFİK

- yahut -

Bir genç şairi ecclreside

Temdidî sürude aşikane

Yaktı beni ateşi hazane

Tez etti güzer behari ömrüm

Tab’ımdı hep abü tabi gülşen

Dil mest idi fartı neş’esinden

Pür zenzemei cuybari ömrüm

Varken hevesi hezari ömrüm

Birdenbire ruzigâri ömrüm

Fikrimdi şafak gibi mülevven

Pür nefhai şevku zevk idim ben

[1] Allah rahmet eyleye, Nazif bey “giriş ve ifrat ve tefritten nefsinin tecrit ve tahlis ile selametgâhı tıdiale müteveccih bulunduramayanların,, seremedanındandı .

[2] Abdülhak Hâmit bey, Ekrem beye gönderdiği bir mektupta “Yaranı vefaşarı ömründen bir edibi yegânenin Refik hakkunda böyle bir yadı hayrı bildirig eylemesi o edibin muhyil edep ve üdebs ve Refik namının da âlemi edebiyatta sezavârî ihya bulduğunu gösterir,, vs Ekrem bey de müşarûnileyhe yazdığı cevaplardan birinde “Refik mersiyesini cidden bîşzîndliğini bilsem pek memnuu olurum, zira Zemzeme de en ziyade sevdiğim o manzumeciktir,, diyor.

Her suyi zümürdin hıyaban Her kûşede hurler hıramam
Bülbülleri lem'a'irizi elhan Bendim ona ismetimle ridvan
Firdevs idi bağızari ömrüm
Tahsil idi nuhbei meramım Yoktu şu cihanda başka kâımım
Fikrimde bulunca intizamım Sırşari sefa olurdu camım
Bikülfet idi güzari ömrüm
Neş'emde görülmeden nisabım Devrildi peyalei şarabım
Yokken daha arzuu habim Birdenbire battı afitabım
Leyl etfi kaza nehari ömrüm
Bir huşk nihâl miydım ahkar Bir şişe mey ya rekikü kemter
Anlarca da bu değil müyesser kim duymadı baş ucumda mader
Ses vermedi inkisari ömrüm
Lâkin bu hazin değilmi yarep Kim târiki hap olup beher şep
Şugli edebi kulup da matlep Birkaç söze hem de namürettep
Merhun kala yadigâri ömrüm
Yoktur bilirim vefayı âlem Mensî demedir geçen müselleme
İsterdi fakat gönül biraz dem Ansun hani ah anar mı bilmem
Yaranı vefaşari ömrüm

Namık Kemal bey merhum, Magusa'dan Recai zade Ekrem beye gönderdiği mektupta der ki:

“İstanbuldan posta ile Refik merhumun resmini göndermişler, sağlıklı gelmeyeydi [1]. Ben anın hayalini gönlüme dağı hasret, fikrime nuru muhabbet ile nakş olunmuş zan ederdim. Meğer gönül de, fikir de başka yolda yapılmış birer mezar hükmünde imiş. Fikrimi taharrî ettim, gönlüme müracaat ettim. meğer ben zihnimde, kalbimde “Refik., zannile korkunc, çirkin bir iskelet saklamışım. Var ol güneş! Meğer sen idamei hakikatte pertevi zekâya da galipmişsin. Refik’in bir resmini al da bak, suretinde nasıl fetanet, nasıl hamiyet, nasıl ulüvvü cenap, nasıl mekânetle mümteziç rikkat lemean ediyor. Gûya ki gözleri, kaşları lâubaliyane tavr ile:

Getir peyale ki ey sakii şerabı ecel

Değermi ömr, cihanın bu rütbe mihnetine

beytini inşat ediyor. Gûya ki dudakları hakimane ve aşıkane bir tebessümle: “acaba Bülbüle ne hal olmuş..., şarkısını okuyor. Ah... Şimdi dünyada hiç unutamayacağım bir vak’a hatırıma geldi. Hatırında mıdır?

[1] Kâşki o resim sağlıklı geleydi de merhumun ne şekilde bir adam olduğunu göreydik. O resmin elbette bir nüshası halâ mevcuttur, fakat nerede bulmalı; bâhusus nasıl tanınmalı?

Büyük kulerada Refik'le beraber yalıya gelmiştik. O mazi gibi mestur ve metin kıyafette, sen ümmidi istikbal gibi açık saçık bir haldeydin. O daima mezar gibi dehşetli bir sükût içinde, sen hayat gibi daima emniyetsiz bir şetaret halindeydin. O âdet gibi elbisei resmiye ve muamelâtı marufe altında idi, sen hürriyet gibi mizacınla giyinmiş bir şekildeydin. O yabanlık esvabile idi, sen gecelik entarisi ileydin. Çok mu sayıklıyorum; gönlümden neler geçtiğini bilsen mazur tutardın. O nim iskelet zan ettiğim hayat gönlümde adeta vücut bulmağa ve helki adeta bir refik olmağa başladı. O sırada seni düşündüm “Yadigârı şebapın hatırıma geldi. Benim kalbim de zayıf imiş, bir hayli ağladım, Refik'in rahat döşekleri dedikleri bisteri mematta çektiği ızdırap hâlâ gözümün önünden gitmiyor. Halini düşündükçe küsufu ebediye tutulmuş bir Kamer sanyorum. Biraz daha ağhyacağım., [1]

Ebüzziya “Salnamei hadika, da “... meselâ memleketimizde eli kalem tutar ve bununla beraber hükümet sayesinde geçinmekten istigna gösterir birkaç çocuk peyda olduğunu işittik. Arası bir yıl geçmeden bu fikri terakkiye rayetkeşi müsabekat olanlardan “Refik,, in daha yüzünü görmeden hakikatte fikri terakkinin nasiyei ikbalinde nuri irfan ile büyük kulerada tabutunu gördük,, diyor.

“Yeni Osmanlılar tarihinde de Refik beyin, vefatından iki buçuk ay evvel yeni Osmanlılar cemiyetine âzanın altıncısı olarak iltihak eylediğini [2] ve “ O civanmerdi bi müdaninin, yani Refik beyin o tarihte yüzünü görmemiş ve iki buçuk ay sonra naşini nakl eden tabutu görmüş,, olduğunu söylüyor.

Gene o tarihte Âli paşadan bahs ettiği sırada “..... bahusus fikri serbestaneye meyelanını işitip gördüğü gençlerin hasmı eleddi idi. Mezahip odası hulefasından olan Refik — ki zamanının Sadullah bey [3] ve Kemal bey gibi ezkiyasından madut ve Tercemani ahval gazetesinde muharrirdi— münhasıran neşir ettiği “Mir'at,, namındaki risalei mevkute hakkında Münif efendinin mecmuai fünuna derç eylediği bir fıkraya Mir'atta verdiği cevap, kendisinin efkârı serbesti erbabından bulunduğu delâlet edecek mertebede ahrarane yazılmış, yani terbiyei resmiye ad olunan lisanı miskinaneden âri bulunmuş olması Âli paşanın canını sıkırgından mecmuai fünuna tarzıye vermesini ve vermediği halde risalesini kapanmış ad etmesini mezahip müdiri vesadetile kendine emir etmişti.

[1] Kemal bey merhum “biraz daha ağlamaklan,, ise biraz daha himmet edip Refik'in tercemei haline dair malûmat verseydi bizi daha ziyade memnun ederdi. Mamafl, azçok malûmat veren de gene odur.

[2] Diğer beş zat: Mehmet, Ayetullah, Namık Kemal, Nuri, Reşat beylerdir.

[3] Viyana sefiri iken 1303de müntehiren vefat eden Sadullah paşa.

Refik bey ise meşrebi âzadisini hiç bir sebep ve suretle meskeneti amiraneye tahvil edemeyen serazadegâni fitrattan olduğundan yedinci[¹] nüshasını mir'atını kesrü ifnayı zelilane irtikâbı tarzîyeye tercih ederek haysiyeti ahraranesini ilân etmişti. Âli paşa hiç sevmediği vesaiti neşriyeden birinin bu veçhile ortadan kalkmış olmasına memnun olmak lâzım gelirken maiyyetinde bulunan âdi bir kalem kâtibinin emrine imtisal etmemesinden mütehasıl gazabını bir türlü yenememiş ve o günlerde mezahip odasınınca mahlûl olan bir maaşın ketebeye taksimini natık usulen müdir tarafından tanzim ve taktim kılınan defterde Refik bey merhuma zam edilen yetmiş beş kuruşu kalemile çizerek hizasına şerh ile "emekdar olan odacı İbrahim ağaya verilmesi muvafıkı madelettir.,, ibaresini yazmakla gûya ki gayzını teskin eylemişti., [²] diyor.

Ebüzziya mecmuasında [No: 93] "Vefayat ilân'arı., hakkında yazdığı bir makalede "Tasviri efkârda büyük kulerada vefat eden bir iki ricali memleketle Refik bey merhum gibi bir nadirei edip ve marifet istisna edilecek olursa vefat edenlerden bir fert hakkında bu yolda bir şey yazıldığı., görülmediğinden bahs etmektedir ki o yazıya Namık Kemal bey yazmıştır, bir kısmı şudur:

".... hele bazı erbabı vukufun beyanına göre bu defaki kulera yalnız şimdiye kadar İstanhulda üç defa daha zuhur etmiş olan emsallinden değil 27 tarihindenberu vuku bulan vebalardan bile daha şedit imiş. İleti mezkûre eserile zevatı marufeden ve meşahiri erbabı fünundan İhya bey ve daha hayli memurini mülkiye ve kalemiye ve ümerayı askeriye ve etibba ve birde ezkiyayı zamaneden ve mezahip odası mütehayyızanı hulefasından Refik bey, âfeti nagehresi memata duçar olmuşlardır. Mumaileyh mektebi rüştiyeye bile gitmemiş olduğu halde hanesinde rüştiye şakirdanından fazla şey tahsil ederek on beş on altı yaşında iken olvakit henüz açılmış olan Mektebi mülkiyeye duhul ile imtihanda birinci sınıftan şehadetname almış ve meşhur olan hadasetine nazaran mevcut olan hadaseti iptidayı şöretine sebep olmuştu. Muahharen memur olduğu mezahip odasında haizi imtiyaz olduğu gibi bir müddetler Tercemanı ahval muharrirliğinde bulunmuş ve o sırada bir kaç nüsha basıldıktan sonra bazı sebebe mebni çıkmamış olan "Mir'at.,, ihdas etmişti. On beş yirmi parçadan ibaret olmak üzere münthap eş'arı ve "Letaifi inşa., namile meşahiri üdebanın muharreratından mürettep ve matbu bir eseri vardır. Biçare daha yirmi üç yaşındaydı. Küçük biraderi Tıbbiye yedinci sınıf şakirtlerinden Rıza bey dahi Sultan

[¹] Üç nüshasını gördüm.

[²] Şu rivayette bir yanlışlık yoksa Âlt paşa tayip olunur. Küçüklerle uğraşmak büyükler için küçüklüktür.

Mehmet kuluna memur bulunduğu halde kendisinden on yedi gün mukadde vefat etmiştir. O dahi kemali istidat ile maruftu. Kuleranın zamanı buhranı esnasında fedayi nefis edercesine izharı gayrette ipkayı enam eylemiştir.

*"Beka mümkün değildir gerçi kim devranı fanide
Fena amma belâyı mahz olur vakti civanide,,*

*
*

Ekrem beyin Talimi edebiyata derc ettiği —beş mısradan ibaret— "Acaba Bülbüle ne hal olmuş....", manzumeciğinden başka Refik beyin meydanda eseri yoktur. Bu manzumeciğin elbette alt tarafı vardır, fakat nerede bulup okumalı?.. Kemal beyin on beş yirmi parçadan ibaret olmak üzere müntehap eş'arı dediği âsar da nerelerde kalmıştır, nasıl meydana çıkarmalı?

Merhumun eski gazetelerden birinde bir iki manzumei tarihiyesi göründü. Mükerreren söylediğim veçhile fakirhanede bir oda dolusu eski ve yeni gazete koleksiyonları —diğer kütüp ve eşya ile beraber — Fransız ve İngiliz kuvayı askeriyesi tarafından yağma edilmiş olduğundan şimdi o manzumeleri de bulmak kabil değil iken bilâhara ele geçen "Ruznamei ceridei havadis,, in bir cildinde o tarihlere tesadüf ettim ki biri Sultan Abdülazizin cülûsuna, biri de 1278 senesinin hulûlüne tarihtir. Bayazıt'ta Hakkâklarda —namına izafetle meşhur olan bölüğün zabiti— Bekir ağanın oğlu kitapçı Ahmet efendi, bana bir mecmua iare etmişti ki Namık kemal, Hersekli Arif Hikmet, Halet beylerle şeyh Osman Şemseddin efendi, Memduh Faik paşa, Kâzım paşa, Naili credit ve diğer bir kaç zatın, birbirlerinin gazellerine söyledikleri nazireleri havidir. Bu meyanda Refik bey namına da üç gazel münderçtir. Bu zatın Mir'at sahibi Refik bey olduğuna ve nazirelerin—"Kemalülhikme,, ünvanlı eseri naçizde ve Hersekli divanının mukaddimesinde bahs ettiğim veçhile- 1277 senesinde Arif Hikmet beyin Lâleli'deki hanesinde teşkil olunan encümeni şuarada tanzim edildiğine şüphe yoktur.

Arif Hikmet merhum, Refik'in encümene dahil olduğunu söylememiştir. Belki o da dahildi de Hikmet tahattur edememiştir.

Seramadanı asfiyadan Osman Şemseddin efendi merhum, "Nuri,, mahlasile söylediği gazellerden birinin maktanda:

*Nureya etse eğer tanzirine himmet Refik
Bu gazel elfazı rengin !le manadar olur*

ve diğer bir gazelde:

*Peyrevi nazmı Refiki hoş edayız kim bizim
Hayreti irfani âlemdir zebani lâlimiz*

diyor.

Refik bey hayatı gibi eserinin de azlığına rağmen emsali arasında kesbi imtiyaz ve iştihar etmiştir. O devirde matbuat ile iştilal ve eser neşir edenler madut olduğu halde mumailevh "Tercemani ahval,, gazetesine yazı yazmakla beraber Mir'at namında bir risalei mevkute ve "Letaifi inşa,, namında bir kitap neşir ve üdeba ve şuara ile irtibat etmesi bahusus pek genç iken irtihali badii iştiharı olmuştur. Muasırları içinde kendinden daha mesen, daha muktedir zevat mevcut olduğu halde onların neşriyatta bulunmamaları vefatlarını müteakiben cisimleri gibi isimlerinin de unutulmasını intaç eylemiştir.

Asıl baisi şöhrefi olan "Mir'at,, ın üç nüshası kütüphanemde mevcuttur. Bu nüshalarda Refik beyin "esbabı servet,, ünvanlı muhavere tarzında uzun makalesi, o esnaa makamı sedarette bulunan Yusuf Kâmil paşa ile Pertev, Âli, Fuat paşaların tezkireleri, Halet beyle Sait efendinin lügazları, Sultan Ahmet meydanında açılan srrginin nizamnamesi ve resimleri, Romalıların esbabı ikbal ve zevallerine dair Montekiyü'nün eserinden Kemal beyin terceme ettiği parçalarla tezkiresi, sapanlar hakkında malûmat ve sapan resimleri, Kâni paşa zade Rifat beyin buhara dair makalesi küsuf ve hüsup hakkında malûmat Münif efendinin (Pş) Mir'ata ait itirazlarına Refik beyin cevabı münderçtir. Her nüshası beş kuruşa satılmıştır. "Mir'at,, ın mukaddimesi:

"Fünun ve sanayia dair mevat ile bunları tatbik ve tavzih için lâzım gelen âlât ve edevatı sınaie ve ebniye ve saireye müteallik resimleri şamil olmak ve şimdilik her şehri arabî iptidasında çıkarılmak üzere bir risale tab ve neşri arzu olunarak "Mir'at,, tesmiye kılınmış ve salı hal şehri remazanının garresinden bedi' ile işbu birinci nüshası tab olunmuştur. "ve minellahı tevfiik hüve nimerrefik,,.

Refik beyin eş'arından birkaç nümune:

Acaba Bülbüle ne hal olmuş Derdi hasretle bimecal olmuş
Sararıp cismi zarı nal olmuş Yoksa hâlû behar gelmedi mi
Müjdei vasli yar gelmedi mi

GAZEL

Cilvei mahzı havayı aşktır her halimiz
 Lutfu kahri şahidi dehrin bize yeksandır

Neşvei camı muhabbettir bizim amilimiz
 İlticadır narigâhı aşka kasdı balimiz

Zahide zulmet, ziya bahşayı rif'attir bize
Devr olaydı muttarit kadri vefa bilmez idik
Feyzi nuri mihrî nazmı Nailî [1] ile Refik

Zülfi dilberle sevadı ahi berk isalimiz
Varsa da sem'i vukuunda bile işkâlimiz
Şemse döndü zerrei tab'i perişan kalımız

Sad aferin o aşka kölsun [2] sezayı dert
Gamzenle zahm gelse açup dağ dağ cünun
Etmem ölür de sayei tıgında imtınan
Kasdı helâke tıgbekef gelsen ey sanem
Sermeştî camü vahdeti hak olmada Refik

Canın dahi bu rahta kılsun fedayı dert
Ruhul'emini elbet eder müptelayı dert
Bir can ki olmaya sebep iptillayı dert
Âlem değermi gayri hayalî safayı dert
Maksudi ehli aşku belâ muktezayı dert

ibnülemin

MAHMUT KEMAL

[1] Manastırlı hoca Nailî.

[2] ki olsun